

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Quæstio XIX. In Titvlvm XIX. De Rervm Permutatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

tur: ibi: *Si horreum fuit conductum, vel diverforium, vel area, tacitam conventionem, de inveltis, illatis, etiam in his, locum habere, verius est; & L. 4. eo jure utimur, ut qua in pradia urbana inducta, illata sunt, pignori esse credantur, quasi id tacite convenerit: in rusticis pradiis contra observatur: quæ postrema verba accipiunt aliqui solum de his, quæ ignorante domino sunt inducta.*

1598 Not. autem 1. hæc intelligi de rebus illatis eo animo, ut stabiliter ibi sint; esto postea mutato animo rursus auferantur, ut dicitur L. 7. §. 1. ff. in quibus causis, ibi: *videndum est, ne non omnia illata, vel inducta, sed ea sola, quæ, ut ibi sint, illata fuerint, pignori sint, quod magis est.*

Not. 2. quæ diximus, quod illata prædio, pignori sint locatori, loco pensionis, etiam procedere, pro deteriora-

ratione, id, quod colligitur de prædiis tam rusticis, quam urbanis, L. 2. ff. de actionibus, & L. 4. ff. de pactis.

Not. 3. hoc non procedere de rebus alienis prædio illatis, nisi id factum sit sciente, ac permittente Domino; in fraudem Locatoris, ut cederet esse Creditoris, exinde credens se securitatem habere pensionis. Coeterum L. 6. ff. de pignorib. habetur, quod obligatione generali rerum, quod quis habuit, habiturusve sit, ea non continebuntur, quæ verisimile est, quemquam specialiter non fuisse obligaturum; ut puta, supellex; item vestis, relinquenda est debitori, & ex mancipiis, quæ in eo usu habebit, ut certum sit, cum pignori daturum non fuisse; proinde de ministeriis ejus, perquam ei necessariis, vel quæ ad affectionem ejus pertinent; in quibus tamen spectanda erit consuetudo locorum.

QUÆSTIO XIX.

IN TITVLVM XIX. DE RERVM PERMUTATIONE.

Contractui emptionis & venditionis subjectum esse titulum de Locato & conducto diximus propterea, quod cum illo magnam habeat affinitatem; & quoniam idem contingit etiam in rerum permutatione; eidem etiam post contractum Locationis subjungitur iste; de quo non tantum in decretalibus, sed etiam in sexto, & Clementinis agitur. Quamvis autem ejus materia sit amplissima, de iis duntaxat in præsentem dicemus, quæ cum primis pertinent ad permutationem earum rerum, de quibus potissimum in foro Ecclesiastico decernitur.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit rerum permutatio?

Permutatio, juxta Sylvestrum V. eod. 1599
1. n. 1. est commune contractibus nominatis, & innominatis; definitur: *unius rei pro alia vicaria præstatio, vel vicaria præstatione mutatio*; nam teste Azorio tom. 3. l. 7. de permutatione c. 1. sumitur dupliciter; 1. late, prout comprehendit omnes contractus, qui sunt mercede, vel pretio, sive dominium transferatur, sive ususfructus, vel possessio; 2. presse, quatenus est specialis contractus, quo una res certæ speciei, cum alia certæ, & determinatæ speciei commutatur; debent igitur hæc observari;

Vari, ut semper ex utraque parte detur res certa specie, & ex neutra detur pecunia; si enim ex aliqua parte detur res incerta, seu indeterminata, fiet contractus innominatus; si ex utraque parte detur pecunia, fiet cambium: Si ex altera tantum, fiet emptio, interquam, & permutationem datur multiplex similitudo; 1. quia utraque est contractus bonæ fidei; 2. ex utraque oritur conditio usucapiendi; 3. ex utraque præstatur evictio; 4. ex utraque datur actio redhibitoria; 5. in utraque potest evenire deceptio ultra dimidium justipretii: Differunt tamen 1. quia emptio perficitur solo consensu; at permutatio non nisi interventu rei traditæ: 2. quia in emptione res datur pro pretio; at in permutatione datur res pro re: 3. quia in permutatione datur actio, quæ conditio ob causam, vel actio, quæ in jure vocatur præscriptis verbis: at non in emptione.

1600 Ex hoc deducitur 1. permutationem aliam esse sumptam generaliter, ac late, aliam sumptam specialiter, & strictè; 2. quod priori modo sumpta completatur omnes contractus; non quidem gratuitos, sed respectivos, seu reciprocos; tam nominatos, quam innominatos, in quibus aliquid vicissim, seu ultro, citroque datur, fit, aut promittitur in compensationem, seu commutationem pro alio; & in hoc sensu permutatio comprehendit etiam venditionem, in qua pecunia pro re; & locationem, in qua res, sive usus rei, aut operarum alicujus pro certa mercede commutatur: & Societatem, item mutuum, in quo pecunia, vel alia res functionem recipiens (ut triticum &c.) pro alia ejusdem generis, & qualitatis commutatur; & cambium, in quo pecunia pro pecunia, v. g. aurea pro argentea, vel pecunia in uno loco pro alia solvenda in alio loco commutatur; & sic de cæteris contractibus reciprocis; si verò sumatur strictè, supponit pro eò contractum, in quo una res pro alia commutatur, prout res contra distinguitur à pretio, & factio, ut equus pro bove; vel equus, pro equo; triticum pro vivo; & ut sic permutatio est contractus distinctus à contractibus nomina-

tis, & innominatis, prout ex dicendis magis patebit.

Permutationem strictè sumptam Doctores communiter annumerant contractibus innominatis; Sed ex eo dubitari potest, an bene? cum revera nomen habeat speciale; dicunt tamen habere quidem nomen, sed perquam generale, sicut est nomen: commercium, negotium, applicabile aliis contractibus; habentibus adhuc ulterius speciale nomen à jure impositum; facit præterea, quod nomen commutationis sit adeo commune, ut inde justitia commutativa, in contractibus observanda; deriverit, quamvis nomen permutationis specialiter acceptæ (qua commutatur res cum re) non significet quameunque commutationem, & hoc sensu dicatur contractus juris gentium, ac bonæ fidei, quæ reperfitur, dum unus aliquid dat, ut aliud recipiat.

Complures igitur contractum permutationis distinguunt à contractu *do, ut des*, 1602
ut des; non distingui tamen alii sentiunt 1. ex L. 5. §. 1. ff. de præscr. verb. ubi hoc clarissimè supponitur, dum dicitur, quod, quando datur res pro re, non sit *venditio*, sed *permutatio*, & quod hæc permutatio sit contractus *Do, ut des*, statim subjungitur his verbis: explicitus est articulus: *Do ut des*; Deinde; quia in L. 7. C. de rer. permut. Inter permutationes exempli loco ponitur *datio frumenti pro oleo*. Ex eo autem, quod res aliena vendi possit cum obligatione præstandi evictionem, non rectè sequitur; contractum permutationis celebrari posse per traditionem rei alienæ; ratio sumitur ex L. 1. §. 3. ff. de rerum permut. ubi Jurisconsultus, ex eo; quod iste contractus non solo consensu, sed re perficiatur, infert; *ideoque Pedius ait, alienam rem dantem, nullam contrahere permutationem*; ratio desumitur ex ipso, quod est impositum ad significandam translationem dominii, quod confirmatur ex c. cum venerabilis 6. de Exceptionib. ubi habetur, quod *permutatio* inter contractus bonæ fidei computetur, nec cum alio; quam cum domino, vel cum eo, qui habebatur loco domini, legitime valeat celebrari.

1603

Præter hæc not. permutationem à venditione differre; primo enim, ubi datur res pro re (prout contingit in permutatione strictè sumpta) non interuenit pretium pro re, ut diximus superius; secus in contractu emptionis, & venditionis; 2. etiam res aliena vendi potest, non permutari, ut constat ex n. præced. Unde contractus permutationis nec incipere potest traditione rei alienæ, nec absolvi, & si is, qui incipit, tradit rem alienam, nulla nascitur obligatio in altero, nisi apparens ex errore, quo sibi falso persuadet, rei dominium in se translatum esse; 3. Contractus emptionis perficitur solo partium consensu; permutationis autem, *re tantum*. 4. Emptor non acquirit rei dominium, antequam dederit pretium in re, vel in fide de illi venditori præstito; in permutatione autem transferitur dominium rei tradita alteri, etiam ante traditionem rei ab isto factam illi, ut habetur L. 1. ff. h. t. in fine, ubi dicitur, competere illi conditionem, qui ex parte sua contractum permutationis implevit, ut notat Gloss. fin. ibid. Conditio autem non datur, nisi domino, hoc est, aduersus dominum, ut coll. ex L. 4. C. eod. Denique in permutatione datur actio, quæ condictio ob causam, vel actio, quæ in iure vocatur, præscriptis verbis: at non in emptione.

1604

Not. 2. permutationem in beneficiis dari, cum duo vicissim sua beneficia dimittunt, ut alter beneficium alterius obtineat; unde à resignatione, in favorem facta, differt tanquam species à genere: *resignatio* enim illa latius patet permutatione, cum hæc sit talis resignatio, scilicet mutua, & reciproca dimissio beneficiorum, ut unius beneficium alteri concedatur.

1605

Not. 3. à permutatione parum distat *translationem*; hæc enim est de sede ad sedem facta mutatio, ut habetur *translationes* 7. q. 1. & potest definiri; *ab una Ecclesia ad aliam facta transitio*: Sive Ecclesia, ad quam datur transitus, sit maior, sive minor, sive æqualis; in quo differt à *promotione*; hæc enim, ut datur in beneficiario, requirit, quod fiat translatio de minori Ecclesia ad ma-

jorem; inter utramque assignat discrimen Suarez lib. 4. de simon. c. 32. h. 4. quod permutatio fiat per modum contractus, & ideo per se postulet, ut fiat inter duos, & ex consensu eorum, tendatque proxime ad ipsorum commodum sine Ecclesiæ incommodo: at translatio nec est contractus, nec fit per modum contractus; & ideo per se non requirit, quod fiat inter duos: deinde per se respicit utilitatem Ecclesiæ; non translatorum.

ARTICULUS II.

Qualiter res Ecclesiastica permurari possint?

IN hac quæstione not. permutationem transferri dominium rerum, quæ permurantur, consequenter eadem fieri alienationem rei, quæ cum alia permuratur; quo posito regula est, *illarum rerum Ecclesiasticarum permutationem regulariter esse prohibitam, vel permissam, quarum alienatio prohibita est, vel permissa*; qualiter autem hoc liceat, vel non liceat? constat ex dict. tit. 13. à n. 1148. his generaliter præmissis; not. præterea ex c. ut *Commutationes* 2. h. t. commutationes rerum Ecclesiasticarum ab Antecessoribus inconsulte factas, esse à Successoribus emendandas, de quo egimus supr. à n. cit. Cæterum, ut tamen res Ecclesiasticæ permurantur, sufficit minor causa, quam ut vendantur; permuratio enim minus nocet Ecclesiæ, & saepe illi utilior est.

Quæstio est, an Princeps rem, Ecclesiæ immobilem, acquirere possit *permutatione*, si det Ecclesiæ rem meliorem, vel æqualem? de hoc agitur in c. si *Princeps* 1. h. t. quod est desumptum ex Concilio apud Sylvanetum celebrato, ubi dicitur: *si Princeps voluerit rem mobilem Sanctis locis prestare, & accipere ab eis aliam immobilem: eoque modo de communi voluntate permutationem contrahere; liceat ei hoc facere, si causa rationalis id exposcat, & res, quam præstiterit, major fuerit, vel æqualis: pragmatica sanctione super hoc promulgata.*

Ex hoc textu communiter deducuntur Do-

Doctores, res Ecclesie, etiam immobiles, posse alienari facta permutatione, cum principe, daturum rem meliorem, vel æqualem. Nam in hoc puncto præsumitur evidens non tantum absentia damni, sed utilitas Ecclesie, tali facto, Principis gratia acquiri; quia solent plerumque Ecclesias defendere, & singularibus beneficiis ornare; debet tamen inajor pars Capituli consentire; ne fortasse res deterior offeratur à Principe, ut bene communis intellexit in præfenti; deinde, ut intelligat, Principem velle rem Ecclesie in suos, aut suorum usus rationabiles; non vero, ut vel ipsi Ecclesie, vel alicui iniuste noceat; id enim textus significat, cum *causæ rationabilis mentionem* facit, satisque censuit, auth. *de non alienan.* & auth. *sed & permutare*, C. de sacrosanct. Eccles. unde desumptus est textus dicti c. 1. Nec, quod de Principe hoc loco dicitur, extendi debet ad ipsos Ecclesie Prælatos; unde cum in c. *si quis*. 56. 12. q. 2. dicitur: *Si quis qualibet conditione, de rebus Ecclesie aliquid alienare præsumperit, si de suo proprio tantum Ecclesia contulerit, quantum visus est obtulisse*, tum demum illud licebit. (ut communiter exponunt Doctores) *de fructibus* ex rebus Ecclesie; non de *ipsis bonis*, ut notatur apud Barbof. in dict. c. 1. n. 3. Unde, si Princeps velit ampliare suum palatium, vel hortum construere, & Ecclesia habeat vicinum prædium, vel castrum munitioni opportunum adversus hostium incursum, potest illud prædium, vel castrum commutari, pro alio prædio, vel castro majoris, vel saltem æqualis valoris, propter necessitatem, aut commoditatem Principis, tamen si ex illa commutatione Ecclesia non majorem utilitatem percipiat, modo nullum damnum inde incurrat; ratio est, quia merita Principis erga Ecclesias, & honor ipsi debitus, exigere videntur, ut justæ ipsius petitioni satisfiat, si absque Ecclesie incommodo, seu damno fieri possit. Verum tamen necessarium est, ut in hac commutatione interveniant etiam aliæ juris solennitates, videlicet tractatus Capituli, consensus, & auctoritas Superioris, ut tradit Joan. Andr. hic n. 3. contra Hostiens.

Quæstio 2. est, quis hoc loco veniat nomine Principis, de quo legitime verificetur textus? responder Layman apud Pirhing h. t. n. 7. licet alias in jure, nomine Principis, solus Imperator, vel Rex, aut alius, qui nullum Superiorem recognoscit, intelligi debeat; posse tamen hoc extendi etiam ad *alios magnos Ecclesia Patronos, ac Fundatores*; quia, cum talis permutatio non sit coacta, sed petita ex rationabili causa, nec in damnum cedat Ecclesie, hoc ipso censeri debet, eam utilem esse; quia fit propter honorem Patroni valde potentis, & de Ecclesia multum meriti, & ad majorem ejus benevolentiam conciliandam. Coeterum Princeps proprie significat caput politicum, nimirum primum, seu præcipuum in aliqua re.

Quid veniat nomine Principis in Clem. 1610 1. de Bapt. ut possit baptizari in domo propria? exponit Suarez de bapt. D. 30. sect. 2. his verbis: *Glossa late disputat; quisnam nomine Principis comprehendatur? & concludit illa voce plus videri significari, quam nomine Ducis, vel Marchionis*; quod videretur verum, inquit Pereyra in Elucidar. n. 298. quando hi non sunt supremi, sed sub Regibus constituti; solum igitur videntur posse uti hoc privilegio Reges, vel alii supremi, qui ferè Regibus equiparantur. Coeterum Tamburinus lib. 2. de bapt. c. 2. §. 3. n. 7. extendit ad omnes Regum descendentes per lineam rectam, in quibus splendor regis conservatur. In Ecclesiasticis, Princeps vocatur Papa. de consec. dist. 1. vocatur interdum etiam Episcopus c. *si quis*. de major. & obed. imo, & alius Judex Ecclesiasticus c. *definiunt* 17. q. 4. in secularibus, nomine Principis venit Imperator c. *ad Apostolica*. in prin. de rejudic. in 6. venit etiam Rex. c. *unico* de sacra unct. c. *veniens*. de accusat. & c. *Innotuit*, de elect. quamvis aliquando distinguantur Reges à principibus tanquam majores; Clement. *unic.* de baptisim. sic Pereyra cit.

De servis Ecclesie, seu mancipiis, non fugitivis, c. *inustum*. 4. h. t. constitutum est, ne redigantur in servitutem secularium; secus vero, de fugitivis; quod etiam habetur in c. *mancipia*. 3. cod.

cod. ubi tamen fit limitatio, ut intelligatur, ne etiam donatione dentur secularibus, nisi apud hos evadant libera, ut habetur cit. c. 3. ibi: *non debent per donationem, vel commodationem iterum in servitutem secularem redigi*; hoc autem intellige, de illis servis, & mancipiis, juxta cit. c. 4. quæ fideles Deo, & Sanctis ejus, pro remedio animarum suarum obrulerunt, & consecrârunt; ratio redditur; quia *quod semel Deo consecratum est, ad humanos (id est seculares) usus transferri non decet*, prout statuitur in c. *Mancipia*. 3. & ibi Gloss. V. ad humanos h. t. secus est de servis fugitivis, ut habetur 12. q. 2. c. *Fugitivi* 34. ibi: *fugitivi domos suas, aut familias deserentes, qui, etiamsi revocati fuerint, non possunt teneri, simili ratione ab Episcopo, si voluerit, aut si ita illi meruerint, distrahantur.*

ARTICULUS III.

*An, & qualiter Ecclesia, vel beneficia possint permu-
tari?*

1612 **P**ermutatio beneficiorum, ut tradit Azor p. 2. Instit. moral. l. 7. c. 29. q. 1. & reciproca beneficiorum resignatio, per quam duo Clerici sua beneficia sic dimittunt, ut quisque suum alteri cedat, & Cessionarii beneficium recipiat; quæstio est, an hæc Ecclesiarum, seu beneficiorum permutatio validè, ac licitè fieri possit? ratio dubitandi esse potest 1. quia beneficium vendi non potest; ergo nec permu-
tari. 2. quia res Spiritualis commu-
tari non potest pro re temporali c. *Exhibita*. 9. h. t. ergo nec beneficium cum beneficio; illud enim importat jus spirituale, saltem annexivè; & quod redditur, est quid temporale, nimirum possessiones alterius beneficii, quod permutans recipit: sed, dicendum, *permutationes Ecclesiarum, cum debitis conditionibus, regulariter, validè, ac licitè fieri*, ut constat ex c. *ad quæstiones*, 6. h. t. quod est octavum, apud Gonzalez.

1613 **C**um enim ad Clementem III. delatum esset, quod Superiores duarum Conventualium Ecclesiarum, in una

Diecepsi constitutarum, quarum utraq; Parochialem haberet Ecclesiam, magis alteri, quam sibi vicinam, desiderarent, eas permutare; altera vero illarum respectu meliorum proventuum plus abundet, & ideo sibi postulet adjici certam summam pecunie numerata, ut sic ad æqualitatem permutationis valeant pervenire; dubitaretur autem, *an id licite fieret?* respondit Pontifex: quod, *cum de dictis parochialibus Ecclesiis per se queat commutatio celebrari, & in permutatione possessionum, per se non sit inhibitum, (ratione possessionum) alteri præponderet, pecuniam posse refundi, de ipsarum possessionis ad invicem, prout visum fuerit expedire, refusa certa pecunia quantitate poterit contractus permutationis iniri, sic tamen, quod illi contractus nequaquam sibi invicem misceantur; ubi Rubrica notat, textum agere de Ecclesiis, quas permutantes habent jure proprietatis.* Ex hoc autem textu apertè habetur, permutationes Ecclesiarum, vel beneficiorum validè, ac licitè celebrari, ibi: *Cum de dictis Ecclesiis parochialibus per se queat permutatio celebrari.*

Dixi, *cum debitis conditionibus*; prima est, quod permutantes habeant jus in beneficio permutando; nam alienum nemo permutare potest, ut colligitur ex c. *cum venerabilis*. 6. de except. ibi: *cum permutatio inter contractus bona fidei computetur, nec cum alio, quam cum domino, vel cum eo, qui habebatur loco domini, legitime valeat celebrari*; & ita tenet Rebuffus in praxi benefic. de permutat. n. 9. Garcia de benefic. p. 11. c. 4. n. 19. Quare Clericus, permutans beneficium, in quo non habet jus (ut si obtinuit per Simoniam, vel sine vero titulo) nulliter permutat, nempe rem non suam, quod verum est, licet Ordinarius approbet eam permutationem, ignarus vitii, & cuius alterius beneficium conferat; quia non confert libere, sed causa permutationis, qua irrita est; sic Azor p. 3. l. 7. c. 29. q. 19.

1615 Altera est, ut quilibet permutantium beneficium resignandum prius resignet in manu sui legitimi superioris, cui subjectum est tale beneficium; prout traditur in c. *nico* h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. Biturrensi Episcopo sic scribit: *licet in tua* Dico-

Dioecesi aliqui, auctoritate Apostolica, beneficia proxime vacatura expectent: illos tamen, qui secundum formam juris sua beneficia in eadem Dioecesi, ad tuam collationem spectantia, *permutare volentes, libere, ac sine fraude in manibus tuis ipsa resignant*; nolumus occasione praemissa (aequitatem praeferentes in hac parte rigori) circa faciendam permutationem beneficiorum hujusmodi (quae alias minime resignasset) ullatenus impediri: ubi tamen nota, quod, si *permutatio beneficiorum completa sit ex una parte, & per alteram fiat, quo minus impleatur; partem alteram restitui ad suum beneficium; ratio redditur in c. cum universorum. 8. h. t. quia deceptis, non decipientibus, jura subveniunt; unde, licet ipsi (nimirum G. & J. Clerici) perse, de jure non possint Ecclesiastica beneficia permutare; ut tamen simplicitati verita tribuatur: mandamus, quatenus, si constiterit, praeaxarum G. taliter fuisse deceptum, amoto à prebenda sua consanguineo ipsius L. vel quolibet alio illicito detentore, eam restitui faciatis eidem; sic Innocentius III. Archiepiscopo, & Praeposito Colonienfi; quo confirmatur, quod diximus supra, permutationem beneficiorum, sine Ordinarii assensu, privata Clericorum auctoritate, non posse fieri; si tamen fieret, vel unius simpliciter, vel deceptioe alterius, in ejusmodi casu, prout alias de jure posset, deceptum non privari beneficio, de quo plura dedimus l. 1. tit. 9. de Renuntiat.*

1616 Si autem in dato casu permutatio legitime facta (nimirum de consensu Episcopi) ex parte unius impleta est, non tamen ex parte alterius, ille posset jure ad suum beneficium redire; quia sic permutatio, per ipsum facta, (utpote conditionata, si & alter contractum impleat) nulla foret, adeoque relinqueret rem in statu, quo ante erat; sed ante hanc permutationem poterat ille remanere in suo beneficio; ergo etiam post hanc permutationem, quantumvis legitimam, ab illo impletam, sed non ab altero. Hoc quidem communiter admittitur, sed sub controversia est, an ille, qui beneficium legitime resignavit in manu sui superioris, atque adeo contractum

Tom. III.

ex parte sua adimplevit, auctoritate propria possit redire ad suum beneficium, quando alter contractum non implet? an indigeat nova collatione? hoc postremum affirmant Abbas, Rebuffus, Barbosa, & Zoësius, quos sequitur Pirhing h. t. n. 16. dicens horum opinionem probabiliorum.

Ratio ipsorum est, quia per resignationem factam, licet ex causa permutationis, beneficium resignatum verè vacat; cum possit post resignationem alteri conferri, ut colligitur ex Clement. unic. h. t. ergo, cum resignans titulum beneficii resignati ex causa permutationis amiserit, non potest, propria auctoritate, illud denuo occupare, citra vitium intrusionis; alioquin incurreret poenam decretam, in c. Eum, qui, 18. de praebend. in 6. 2. quia non obstat, quod videatur facta resignatio sub conditione, si & alter permutans resignet suum beneficium: nam ea conditio non tam est suspensiva, quam devolutiva, & tacite inest, quae non facit actum simpliciter conditionalem, neque ejus effectum suspendit, L. Conditiones 99. ff. de condit. & demonst. adeoque non impedit, quo minus resignatio habeat suum effectum, ita, ut jus, seu quasi dominium transferatur in alterum, quamvis decepto jus suum sit restituendum per Judicem.

Confirmatur ex L. 1. §. fin. ff. h. t. u- 1618 bi habetur, quod, si unus, permutationis causa, tradidit rem suam alteri, alter vero nolit vicissim rem suam tradere, non vindicationi rei sit locus, (quia per traditionem dominium est translatum) sed conditioni, quasi re non secuta, quae supponit dominium rei traditae esse translatum in accipientem; cum nemo rem suam possit condicere, §. sic itaque Instit. de action.

Negativam vero (nimirum in dato 1619 casu, non esse opus nova collatione) sequitur Glossa in dict. c. Universorum, V. simplicitati; Lessius L. 2. de Just. c. 34. n. 195. Azor cit. c. 29. q. 21. Parisius de Resignat. benefic. q. 14. à n. 12. & aliis ratio eorum est, quia renuntiatio beneficii non fuit absolute, & simpliciter facta: sed limitate, ac dependenter ab effectu permutationis; ergo, eo non secuto

Ccc

cuto

cuto sine culpa resignantis, idem censetur, ac si resignatio facta non esset, eaque nihil operatur defectu necessariae conditionis; confirmatur ex c. si beneficia, 20. de praebend. in 6. ibi: si beneficia, quae per sedem Apostolicam conferuntur, aut decreto interposito reservantur, interdum contingat ab eis, ad quos alias pertinet collatio eorundem, aliquibus huiusmodi collationem, seu reservationem ignorantibus, de facto conferri, & beneficia, quae illi tenebant antea, & post praedictorum adeptionem dimissa, per alios assignari; ne talis ignorantia eis (cum sint sine culpa) praedicta existat. statuimus, ut, si ipsi de collatione, seu reservatione praedicta, postea certiores effecti, sublata difficultate quacunque omnino dimiserint: beneficia sic sibi de facto collata, ad beneficia sua priora (collatione quibuscunque personis facta de ipsis, nequaquam obstante) libere revertantur. Alioquin redeundi ad ea (si difficultatibus adhibuerint in aliis dimittendis) sit ipsis penitus interdicta facultas; eundem quoque modum in dimittendo recepta. & recuperando dimissa, quoad omnes alios, qui forsitan, occasione praedicta, sua dimiserint beneficia: & dimissa per alios fuerint assignati, per omnia decernimus observandum; ubi Barbosa ad V. ad beneficia priora, notat, quod permutans beneficium possit redire ad suum, altero sibi evicto, ut per Rebuff. in tract. de pacific. possess. n. 290.

1620 Neque obstant rationes in contrarium; nam esto beneficium per resignationem, etiam ex causa permutationis, verè vacet, & alteri conferri possit, si resignatio pura sit; secus tamen est, si condicionalis, & conditio non impleta; nec in hoc quicquam operatur c. Eum, qui. 18. de praebend. in 6. hoc enim agit de poenis eorum, qui scienter, ac iniuste se intrudunt in beneficium; at talis, qui permutatione, à se quidem, sed non ab altero impleta, redit ad suum beneficium, non intrudit se ad illud iniuste, sed redit ad suum jus, cui solum renuntiavit sub conditione tacita, qua, non impleta, ipso facto renuntiatio resoluta est, & non extinctum in illo; haec enim est natura conditionis, quae tacite inest, ut diximus l. 4. tit. 5. etgo.

Ad 2. R. concedendo, quod tacita illa conditio, si & alter resignet suum beneficium, inest tacite renunciationi causa permutationis, & non suspendat, ut diximus l. 1. tit. 5. de condit. apposit. à n. 775. (ubi egimus de conditionibus tacitis, ac specialibus; de quibus universaliter diximus, quod earum naturalis sit, ut ipsis subsistentibus subsistat dispositio, vel contractus; & deficiat, ipsis deficientibus) hoc tamen intelligendum est, si talis conditio non exprimitur alio modo, quam inest; cum ergo casus ponat, quod alter non resignet, consequenter tacita conditio deficiat, pariter deficiet, consequenter nulla erit, renuntiatio causa permutationis, sic autem impedit renunciationis effectum; nam non entis, sicut non sunt qualitates, sic non sunt effectus; unde nullum jus translatum est in eum, qui non resignat, ex tali permutatione; aliud est, hanc conditionem: sic etiam alter resignet, tacite in esse renunciationi causa permutationis; aliud, si etiam alter resignaverit; quidcunque dicatur, conditio ista, quod etiam alter resignet, vel resignabit, in quantum tacite inest (consequenter non suspendit) non inest tacite, nisi quod alterutrum de praesenti verum sit, & hoc modo, si subsistit veritas, subsistit renunctio; secus, si non.

Ad confirm. R. L. 1. §. fin. sic habere: igitur ex altera parte, traditione facta, si alter rem nolit tradere, non in hoc agemus, ut interest nostra, illam rem accepisse, de qua convenit; sed ut res contra nobis reddatur, conditioni locus est, quasi re non secuta; ubi nota, in hoc textu agi de permutatione impleta ex parte unius, non alterius. 2. implenti non concedi vindicationem, sed conditionem, ut scilicet etiam alter ex parte sua impleat. 3. non negari vindicationem beneficii, quod implens tradidit, propterea, quod ejus dominium in alterum transiverit; sed, beneficii, quod alter vicissim tradere debuit; non igitur conceditur conditio beneficii per implentem traditi (quod non bene supponit argumentum) sed beneficii per alterum, qui non implevit, tradendi; quo fit, quod implens conditione utatur, non res sua, sed

sed solum sibi debita supposita traditione sua.

1623

Responderi potest 2. N. in dict. L. 1. §. fin. (de qua n. 1618.) dici, quod, si unus, permutationis causa, tradidit rem suam alteri, alter vero nolit rem suam tradere, non sit locus vindicationi, quia per traditionem dominium est translatum; nam de hac causali nec verbum est in ea lege, cujus formalia verba retulimus n. priori: ex pluribus enim capitibus in hoc casu negari potuit vindicatio rei tradita; pro cujus explicatione not. 1. quod *conditio* (ut tradit Justinianus in §. *Appellamus*. Instit. de actionib.) significet omnem actionem in personam, & hæc significatio ex eo provenit, quod olim, qui in personam agebant, adversario denunciabant, ut certo die iudicio adesset. Coeterum per L. *actionem*. 35. ff. de obligat. & act. *condictio* semper est dicta actio in personam, cum eo discrimine, quod olim ea observabatur solennitas, ut certis verborum formulis, qui personaliter erat obligatus, soleret admoneri, denunciato die, quo aut solvendum, aut in iudicio sistendum illi esset; hodie vero non adhibetur hæc turiosa solennitas; rem tamen ipsam imitari debemus juxta Cujacium l. 5. observ. 31.

1624

Not. 2. quod, quamvis apud Cajum in L. *si pignore*, §. *Cum furti*. ff. de furtis, in hoc conveniat vindicatio, & *condictio*, quod utraq; tendat immediate, vel mediate ad rei recuperationem; tamen in hoc discrepet, quod *omnis condictio* est actio immediate in personam; & *omnis vindicatio* est immediate actio in rem L. 25. ff. de oblig. & act. §. *appellamus*. Instit. de act. itaque non ex tantum actiones, quibus rem nostram esse, sed & quibus pignori obligatam nobis esse intendimus, vindicationes appellantur; quibus positis: dicendum in ea lege parti, quæ, quantum erat ex parte sua per traditionem rei, contractum implevit, non ideo negari actionem in rem, seu vindicationem rei tradita, quia jam pure erat sub dominio alterius (cum traditio fuerit solum sub conditione, quæ purificata non est) sed ideo, quod, ubi obligatio est ex contractu super aliqua re vicissim tradenda, lex vult

Tom. III.

intentari actionem in personam, seu conditionem ob causam dati, cum & hæc mediate tendat ad rei datæ reparationem; immediate autem in personam ad rei permutatæ reciprocam traditionem; non igitur is, qui contractum ex sua parte implevit, exutus est dominio rei tradita, nisi facta reciproca traditione, quæ in dato casu deficit.

1625

Tertia conditio est, quod, postquam ambo sua beneficia, causa permutationis, resignarunt in manu legitimi superioris, & resignatio admissa est, cuique fiat collatio illius beneficii, quod alter causa permutationis cedit, sic tamen, ut non alteri, quam permutanti ea fiat; nam sub hoc vel modo, vel conditione renunciatio, causa permutationis, facta ponitur & habetur in Clement. unic. h. t. ubi Clemens V. *ne concessione juris utentibus*, inquit, *praesertim circa spiritualia illudatur, si quæ beneficia ex causa permutationis ab aliquibus resignata, aliis, quam ipsi permutare volentibus conferantur, nullius hoc esse volumus firmitatis.*

1626

Circa istam Clementinam not. 1. ex Covar. l. 1. variat. c. 5. quod ante definitionem in textu hujus Clementinae, jure veteri compertum fuerit, Prælatum, apud quem est facta renunciatio ex causa permutationis, ex summo juris rigore, seclusa aequitate, ita potuisse libere conferre beneficium Ecclesiasticum, cui renunciatum fuerat, sicuti si ex simplici renunciatione vacaret; nunc autem eam facultatem per dispositionem hujus Clementinae sublatam esse, ut collatio beneficiis (causa permutationis resignatis) facta, aliis, quam ipsi permutare volentibus, non teneat.

1627

Not. 2. Episcopum posse beneficii resignationem acceptare, quamvis beneficii resignati collatio pertineat ad alium, v. g. ad Pontificem, ut notat Glossa in dict. Clement. V. *Conferantur*, & Sanchez de matr. l. 8. D. 22. n. 2. quod verum est, licet sint reservata, nam reservatio non cadit in admissionem resignationis; sed in provisionem factam ab alio, quam eo, cui reservatum est beneficium, sic Flaminius de Resign. l. 7. q. 14. n. 6. quare non videtur posse admitti, quod beneficia permutationis causa resignata, verè vacant (nisi uterque re-

Ccc 2

signa-

signaverit resignatione per legitimum superiorem admiffa) eo, quod titulus, & possessio per talem resignationem sint abdicata, sicut per simplicem renunciationem, ut vult Pirhing h. t. n. 18. id deducens ex c. unico. h. t. in 6. nam hoc non dicitur in hoc c. prout clare constat ex ejus verbis, ibi: *licet in tua Diœcesi aliqui auctoritate Apostolica beneficia proxime vocatura expectent: illos tamen, qui, secundum formam juris, sua beneficia in eadem Diœcesi, ad tuam collationem spectantia, permutare volentes, liberè, ac sine fraude in manibus tuis ipsa resignant, nolumus occasione præmissa* (æquitatem præferentes in hac parte rigori) *circa faciendam permutationem beneficiorum hujusmodi (quæ alias minime resignassent) ullatenus impediri; nam in hoc textu aliud non habetur, quam quod non obstantibus expectativis beneficiorum permutatio fieri possit.*

1628 Quarta conditio est ad licitam beneficiorum permutationem, quod fiat *interveniente auctoritate Episcopi*, seu legitimi superioris Ecclesiastici; ratio sumitur ex c. *quæstum*, s. h. t. ubi cuicumque quærenti, an commutationes fieri valeant præbendarum? cum commutatio dignitatum in Turonensi fuerit Concilio interdicta; sunt enim quidam, qui præbendæ suæ cedunt; & juri renuntiant, ut majorem præbendam obtineant, vel ex hoc certam summam pecuniæ consequantur, quod quidem est honestati contrarium, & simoniacam procul dubio continet pravitatem: Urbanus III. *generaliter*, inquit, *teneas, quod commutationes præbendarum de jure fieri non possint*, præsertim pacto præmissa, quæ circa spiritualia, vel annexa spiritualibus labem semper continet simoniæ; *Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, licite poterit de uno loco ad alium transferre personas, ut, quæ in uno loco minus utiles sunt, alibi se valeant utilius exercere.*

1629 Deinde in c. *Cum olim*, eod. dicitur, quod *beneficia perdant, qui ea propria commutanti auctoritate*; ex his juribus deducitur communiter hæc regula: quod *permutatio præbendæ, seu beneficii, facta irrequisito proprio Prælato, nul-*

la sit, imo, qui permutavit propria auctoritate, privetur beneficio ita permutato. Probant eam textus in c. *Majoribus*, 8. de præbend. c. *unic.* h. t. in 6. *Clement. unic.* h. t. nam olim, juxta antiquos canones, non reperitur, licuisse beneficiariis, beneficium Ecclesiasticum habentibus, propriam Ecclesiam deferere, ad aliamque se transferre; aut Ecclesiæ, cui mancipati fuerint per ordinationem, renuntiare irrequisito proprio Episcopo: unde juri contentaneum est, ut privata auctoritate non possint Beneficarii proprias Ecclesias deferre, & alias acquirere.

Secundo, quia talis permutatio fieri non potest sine reciproca renunciatione, quæ inconfulto proprio Episcopo fieri nequit ex rationibus congestis in c. *admonet*, de renunc. igitur per consequens non poterit fieri permutatio; accedit etiam, quod, cum beneficium non possit absque institutione canonica obtineri (c. 1. cum vulgatis de reg. jur. in 6.) & partes non possint sibi invicem institutionem facere, sequitur necessario, permutationem ab ipsis factam propria auctoritate, nullius esse momenti; tandem facit, quod permutatio rei alienæ, nulla est, L. 1. §. ult. ff. de rerum permut. at beneficiarii non sunt domini beneficiorum, sed tantum usufructuarii, seu oeconomi, c. *Cæterum*, de donat. igitur non possunt propria auctoritate ipsa beneficia permutare.

Ex his deducitur, auctoritate Episcopi permutationes beneficiorum fieri posse; & appellatione *Episcopi*, in hac materia, comprehendi quemlibet, qui habet auctoritatem, seu jurisdictionem *quasi Episcopalem*, consequenter & hunc resignationes beneficiorum, & permutationes admittere posse, ut tradit Suarez l. 4. de simon. c. 32. n. 14. Gibalinus de simon. tr. 4. q. 14. confert. 8. nam quotiescunque aliquid competit *Episcopo*, ratione *jurisdictionis*, non vero *ordinis*, id peragi potest ab aliis, qui eandem jurisdictionem exercent; nec interest, quod *institutio* beneficiorum ad aliquem spectet, veluti Archidiaconum, vel alium similem; nam adhuc permutatio faciendæ est coram ipso Episcopo, non

non vero coram eo, ad quem institutio spectat: ratio est, quia auctoritas Episcopi non desideratur, ut *in institutionem* in ipsis beneficiis faciat; sed, ut agnoscat, an iusta causa subsit in ipsa permutatione? & an simoniae labes interveniat? quare alius, quam Episcopus, seu qui jurisdictionem quasi Episcopalem exercet, non potest auctoritatem simili permutationi praestare, ut defendit Gibalinus dict. consecratio. 7. n. 6.

1632 Dices: beneficia Ecclesiastica, tam praebendae, quam dignitates, permutari jure possunt, c. *Cum venerabilis*. 6. de except. c. *Inter*. 18. de praebend. ergo non recte in praesenti talis permutatio improbat. Deinde res spiritualis cum spirituali permutari potest c. *super eo*, de transact. c. *sim. l.* ubi dicemus h. t. ergo, cum beneficium permutatur cum beneficio, quia res spiritualis datur pro spirituali, non estratio curimprobetur talis permutatio; 3. labes simoniae non committitur, nisi pro re spirituali detur temporalis. c. *qui studet*. 1. q. 1. & c. *Salvator* 1. q. 3. Sed in permutatione beneficiorum, quamvis adsit pactum, nihil temporale intercedit: ergo non est ratio, quare improbetur.

32. Ad 1. & 2. non tantum spirituale cum spirituali, sed etiam beneficium cum beneficio permutari posse, sed cum assensu legitimi superioris, ut constat a n. 1628. non autem secus; nec aliud velle jura in object. cit.

Ad 3. 32. Non tantum ipsum actum simoniacum, sed ipsum quoque periculum ejus, interdicti; in permutationibus autem, quae fiunt non auctoritate Episcopi, sed privatorum pacto praevio, communiter periculum est actus simoniaci (nimirum cedendi beneficium intuitu lucri temporalis; & ideo, ut constet, quod tale periculum non interveniat, merito exigitur Episcopalis auctoritatis interventio, cujus est causae permutationum cognoscere, & approbare, vel reprobare) ergo.

1633 Praeter dicta not. 1. permutationem beneficiorum posse dupliciter intelligi 1. si fiat solum permutatio *personarum*, puta, si Episcopus Parochum v. g. Lincen-

sem transferat ad parochiam Passaviensem, & Passaviensem ad Lincensem. 2. Si fiat permutatio *rerum*, ipsorum nimirum beneficiorum, seu juris spiritualis cum spirituali, & annexorum. De sola permutatione personarum hic non agimus; cum potius sit translatio, de qua egimus l. 1. tit. 7. De ipsorum igitur beneficiorum permutatione hoc titulo tractatur, & de hac dicitur, fieri non posse propria permutantium auctoritate, quando beneficium habent solum in titulum; quia sic quilibet eorum reciperet novum beneficium sine canonica institutione, contra reg. 1. de regul. jur. in 6.

Not. 2. nec titulos praebendarum, nec 1634 ipsas praebendas, sine consensu Episcopi, posse permutari; non praebendas, seu jus percipiendi redditus temporales; nam retento titulo, in quo fundatur praebenda, hoc ipso etiam retinetur praebenda; sed tituli sine consensu Episcopi a Beneficiatis permutari non possunt sua privatorum auctoritate; nemo enim titulum beneficii obtinere potest sine Canonica institutione, quam privatorum auctoritas praestare non valet; ergo.

Not. 3. permutantibus beneficia, solum 1635 sua privatorum auctoritate, atque adeo sine consensu superioris legitimi, constitutam esse poenam amissionis beneficii, ut habetur in c. *Cum olim*. 7. h. t. Nam postquam S. & B. Archidiaconatum, & Praeposituram inter se commutassent, idque praedictus S. ab initio fuisset confessus, B. illud prorsus inficiante, & asserente, se, post Praeposituram ab S. assignatam, Archidiaconatum fuisse affectum; Pontifex, cui constabat, quod ipse quoque B. suum permutationi praestiterit consensum; & illum, Praeposituram; & hunc, Archidiaconatum, per sententiam definitivam spoliavit.

Not. 4. per illa verba: (Magister 1636 *suam publice fatereetur errorem*) significari causam poenae, a Pontifice in dictos permutantes decretam; error enim fuit in eo, quod isti propria auctoritate non solum tractarunt de permutatione beneficii; sed etiam absque auctoritate Superioris illam voluerunt complere, sic-

sicut solet fieri in permutatione rerum profanarum; quia igitur de utroque ingressit in beneficio alterius contra c. *fin.* de Instit. c. *qualiter.* de Elect. & c. *per vestras*, de jure Patron: utrumque Pontifex judicavit privandum; etsi vero Patnormitanus putet n. 4. tam gravem ignorantiam vix cadere in aliquem, fuisse tamen in hoc ab istis erratum, factis apparet ex textu: neque novum est ex ambitione, aut temeritate in talibus errare.

1637 Not. 5. in quæstione, an amissio beneficiorum in dato casu incurratur ipso jure? an solum post Judicis sententiam? primam partem affirmari à Suarez l. 4. de simon. c. 57. n. 41. Garcia de benefic. p. 11. c. 4. n. 59. propter Extravag. 2. de simon. inter communes. Contrarium autem à Lessio l. 2. c. 35. n. 100. & Layman l. 4. summa, tr. 10. c. ult. §. 5. q. 4. & hoc videtur deduci ex dict. c. *cum olim.* ibi: *hunc Propositura, & illum Archidiaconatu curavimus spoliari;* in Extravagante autem citata solum dicitur, talem permutationem omnino viribus carere, sic ut nullum jus in ejusmodi beneficiis acquiratur.

1638 Not. 6. permutationem beneficiorum, ut sit legitima, exigere, quod fiat *ex justa causa, per Episcopum cognita, & probata,* quæ relate ad Ecclesiam est necessitas, vel utilitas saltem indirecte; cum sufficiat, esto causa tendat directè in commodum Beneficiati, ut si tali loco illi noxia sit aëris intemperies, vel Parochianorum aversio &c. sic Azor p. 2. l. 7. c. 30. q. 4. & alii; intervenire tamen etiam debet consensus requisitus eorum, ad quos pertinet jus eligendi, conferendi, vel presentandi ad tale beneficium, ut notat Glossa in c. *unicum,* h. t. in 6. V. *Collationem;* ne scilicet præjudicetur juri aliorum, quorum interest; secus enim, ad eorum instantiam, saltem rescindi poterit; dixi *requisitus;* nam, si sine justa causa consensum recusarent, Episcopo judicante, permutationem juste, ac rationabiliter peti, etiam non obtento eorum consensu permutationem admittere posset; jus enim eorum non extendit se ad actum non rationabilem; sic Azor cit.

ARTICULUS IV.

An qualibet beneficia permutari possint?

Cum ex dictis constet, quod requiratur ad hoc, ut Clericus beneficium, quod obtinet, permutare possit, ipsum in eo habere jus in re; sequitur illum, qui hoc jure destitutus est, non posse beneficium permutare. Cæterum jura, quæ, cum permutationem beneficiorum cum debitis conditionibus, de quibus dictum est, concedunt, non distinguunt inter beneficia validè, ac licitè permutabilia, sed indefinite loquuntur, ut notat Suarez l. 4. de simonia, c. 34. à n. 1. & alii: Prima dubitatio esse potest, an *unum* beneficium pro pluribus permutari possit? 2. an etiam *inaequalia*? 3. an beneficia, quorum quis possessionem nondum obtinuit? 4. an beneficia *manualia*? 5. an *commendata*? 6. an *pensio* pro pensione? 7. an pensio cum beneficio? 8. an beneficia *unita* alicui Ecclesiæ, vel monasterio? 9. an beneficia *reservata* Papæ? 10. an *litigiosa*? 11. an beneficium cum alio jure spirituali? 12. an beneficiorum permutatio fieri possit non obstantibus gratis expectativis?

Ad 1. R. quod sic, si ea sint compatible; nam pluralitas beneficiorum, si scilicet in eodem subjecto se compariantur, vel in eorum concursu in eandem personam ordinarius dispensare possit, non vitiat ullo jure permutationem; secus dicendum est, si habens plura id obtineret sola dispensatione Papæ; jus enim, quod Titius accepit ex *Papali dispensatione*, suo ipse jure transferre non potest in alium, etiam cum consensu Ordinarii, quia concessum est *personæ.*

Ad 2. R. Quod sic, sive inæqualitas fit in eo, quod unum sit *simplex*, alterum *qualificatum*; sive, quod unum sit pinguius altero; nam permutatio fit solum in titulo, cui contingens est, quod diversa sint in qualitatibus, vel aliis accessoriis. Sed hoc accipiendum est juxta dicenda hic à n. 1648.

Ad

- Ad 3. R. Quod sic, modo habeat jus in re, & si collationem sibi factam accepit, esto nondum missus sit in possessionem; secus, si haberet solum jus ad beneficium, seu jus in spe; nam hoc solum est personale; secus jus in re, unde in secundo permutaret quis alienum, non autem in primo.
- 1642 Ad 4. R. Posse permutari *manualia inter se*; quia tametsi jus, quod ejusmodi beneficiarii habent in suo beneficio, non sit perpetuum, sed ad nutum removibile, est tamen jus in re; secus est, si manuale permutaretur cum non manuali; nam permutans non manuale transferret jus perpetuum in eum, qui cedit jus solum ad nutum tollibile per eum, qui constituit; & hoc autoritate privata; nullus autem beneficiarius jure suo potest alteri constituere titulum perpetuum in beneficio sine nova provisione, seu canonica institutione.
- 1643 Ad 5. not. si commenda sit perpetua, & in titulum; Commendatario competere jus reale in beneficio; secus si tantum sit temporalis; quo posito: R. permutari posse priora; non autem, solum temporaliter commendata, nisi autoritate ejus, qui commendavit: Commendatarii enim, qui beneficia commendata habent in titulum perpetuum, obtinent eo ipso jus reale beneficii, consequenter non permutarent alienum; secus, qui habent solum temporaliter, nisi tale jus concedat is, qui commendavit; sic Azor cit. p. 2. l. 7. c. 29. q. 11.
- 1644 Ad 6. R. Non posse autoritate Episcopi; nam ordinariis *infra Papam* non conceditur approbatio pactorum circa spiritualia, etiam solum annexive talia; nisi, ubi contingit permutatio beneficiorum; qua concessione derogatur juri communi generaliter prohibenti omnem pactionem in beneficiis, & juribus spiritualibus; non igitur extendi potest ad permutationes *pensionum*; cum hæc non sint proprie beneficia Ecclesiastica; ita Suarez cit. lib. 4. de simon. c. 33. à n. 4. aliud est, si pensio erecta foret in titulum beneficii; tum enim esset vere beneficium; non autem, secus, ex quo constat ad 7.
- 1645 Ad 8. R. Distinguendum esse inter

beneficia unita alicui Ecclesie, Monasterio, vel beneficio; primo enim fieri non potest permutatio ante unionem, quæ nondum sortita est effectum; sic enim impediret unionis effectum, quod, quia cederet in detrimentum Ecclesie, cui uniendum erat, fieri non potest à Rectore Ecclesie, Monasterii, vel beneficii, cui uniendum erat; sic Azor cit. c. 29. q. 7. nisi consentiret is, cujus potestate facta est unio: Secundò, fieri non potest, unione jam sortita effectum, ut tradit Azor cit. quod videtur procedere, si unione facta sit extinctus titulus, & nomen beneficii uniti; quia tali casu fieret permutatio *non beneficii cum beneficio*, quod, ut dictum est superius, fieri non potest: secus tamen probabiliter dicendum foret, si adhuc retineret titulum, & nomen beneficii, qualiter id contingit in unione beneficiorum *æque principali*, si taliter unitum cum alio similiter unito permutaretur propter rationem oppositam, id quod tenere videtur Garcia de benefic. p. 11. c. 4. n. 26.

Ad 9. R. negativè; nam beneficia permutata, permutatione semel à legitimo superiore admissa, per ordinarium Collatorem conferri debent *permutantibus*; at hoc ille præstare nequit, ubi beneficia sunt reservata Papæ; ergo. Ma. est ex dictis min. ex n. 522. V. tamen hic in seqq.

Ad 10. R. beneficium *litigiosum* non posse permutari cum *non litigioso*; sic enim ille disponderet cum præjudicio alterius colligantis, & re, de qua dubium est, num res, seu beneficium illud sit suum, an alienum? & quia permutatio, ut diximus n. 1644. quæ sit jure ordinariorum solum permessa est *inter beneficia*; per ordinarium admitti non potest permutatio beneficii *cum alio jure spirituali*, quod non est beneficium, v. g. cum Patronatu &c. ita Suarez cit. c. 31. à n. 14. & ex hoc liquet responsio ad 11.

Ad 12. R. Affirmativè ex c. *Licet*, u- nico. h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. scribens ad Episcopum Biterrensem, *licet*, inquit, *aliqui Apostolica potestate beneficia proxime vacatura expectent*; illos tamen, qui secundum formam juris be-

beneficia, ad collationem Episcopi spectantia, permutare volentes, liberè in manibus illius ipsa resignant, non vult pontifex (æquitatem præferens rigori) circa permutationem beneficiorum hujusmodi, quæ alius minime resignasset; impediri: Sed hoc intelligendum venit seclusa fraude; nam eo casu non ceaseretur vacans causa permutationis. Ex hujus c. decisione deducitur, quod reservatio generalis in favorem expectantium non comprehendat ex æquitate beneficia, vacantia per commutationem legitimè factam; ne scilicet per interdictum auferatur alicui libertas legitima disponendi de rebus suis modo honesto, licito, & debito, ut tradit Flores de Mena l. 1. Variar. q. 13. n. 20.

1648 Dubitatio. 13. est, an, & qua ratione permutari possint beneficia inæqualia, suppleto defectum dando pecuniam, vel aliud pretio æstimabile? Circa præsentem quæstionem habetur aliquid in c. Ad quæstiones. 6. h. t. Cum enim duæ Ecclesiæ Conventuales desiderarent permutare possessiones, magis uni, quam alteri vicinas, & altera propter meliores proventus postularet sibi adjici certam summam pecuniæ, consultus Clemens III. an id liceret? respondit: cum permutatio ejusmodi per se possit fieri, neque sit indebitum, si altera vi possessionum alteri præponderat, pecuniam refundi, prout visum fuerit expedire refusa certa pecuniæ quantitate posse contractum ejusmodi permutationis fieri; sic tamen, ut illi contractus inter se nequaquam misceantur.

1649 Ex hac Clementis responsione deducitur, Ecclesiam, vel præbendam pinguiorem non posse permutari absolutè, cum tenuiori vel minus pingui, interveniente pecunia ex parte tenuiori, ne videatur aliquid temporale dari pro re spirituali; sed, debere adhiberi cautelam, quam suggerit iste, ut temporale non detur propter spirituale, sed propter excessum temporalitatis istique duo contractus permutationis videlicet juris spiritualis cum spirituali & alter adjecta pecuniæ pro excessu reddituum temporalium? inter se non commisceantur, non solum animo, sed neque verbis.

Verum hæc res difficultate non caret 1630 propter satis clarum periculum simoniæ; nam si beneficium minus cum pecunia datur pro majori, difficulter negari poterit, in his terminis non dari pecuniam pro ipso beneficio, quod est jus administrandi spiritualia, & percipiendi temporalia propter illud, nec alterum ab altero separatur; qui enim pro fructibus, vel bonis temporalibus beneficii, qui absque spirituali titulo comparari non possunt, pecuniam dat, utrumque necessario comparare intendit eo pretio, ac per consequens simoniam committit; nam qui vult subsequens, vult necessario antecedens, sine quo illud non existit, L. ad rem mobilem. ff. de procurat. cum adductis per Polit. de substit. tit. de compendiosa n. 4. & per Mantica de conject. ultim. volunt. lib. 4. tit. 1. n. 16.

Censent autem prædicti authores per hoc nihil fieri contra textum c. ad quæstiones; atque adeo neque contra decisionem Clementis III. in eo contentam; quia ibi Ecclesiæ non permutantur in titulum, sed quoad proprietatem; quo casu, cum jus spirituale nullum fuisset permutatum, nil mirum, si redditu pecuniæ ad æqualitatem diversus contractus circa possessiones fieri potuisset; pro quibus facit, quod hic textus agat de Ecclesiis, quas habebant Abbates Conventuales, sicque erant suis monasteriis unitæ; constat autem in perpetuis Ecclesiarum unionibus, quæ monasteriis, aut aliis dignitatibus fiunt, vel titulum beneficii uniti penitus extinguere, ita, ut nihil aliud, quam sola proprietas reddituum, & bonorum temporalium amplius consideretur, prout resolvunt Zabarella in comment. unic. q. 8. de Sequestrat. possess. Rota decis. 219. in novis.

Censent 2. idem dicendum, ubi unio ita facta est, ut perpetuus vicarius in beneficiis unitis relinquatur, prout jure fieri debet, ut per textum in c. de Monachis, & in c. Extirpanda. S. qui vero. de præbend. Concil. Trid. sess. 7. de reform. c. 7. & hoc etiam casu temporalia tantum transferuntur, & jus spirituale penes vicarium perpetuum manet; sicque quocumque modo in specie hujus
tex-

textus Ecclesie fuerint unita, apud Abbares, quasi res temporales erant, ac proinde licitum fuit sub ea forma pecuniam dare; quemadmodum licebit partem fructuum unius beneficii, seu locum Parochia cum altera simili parte commutare data pecunia; eo quod res temporales tantummodo aestimantur.

1653 Sed his non obstantibus, dicendum, permutationes beneficiorum inaequalium; valide, liciteque fieri etiam data pecunia, ubi haec non datur in compensationem excessus, quo unum beneficium excedit alterum *in qualitate spirituali, sed solum in fructibus, & redditibus temporalibus*; quia sic nulla intercedit simonia; modo absit fraus, & intentio prava, qua dans pecuniam quaereret revera *spiritualiter dignius*; & alter pecuniam; quod Clemens cautum voluit illis verbis, *sic tamen ut illi contractus inter se nequaquam misceantur*. Quare negandum est, in tali casu pecuniam non posse dari, nisi pro ipso beneficio; nam licet fructus unius beneficii comparari non possint ab alio absque spirituali titulo; hoc tamen fieri potest, quod quis acquirat jus eorum fructuum titulo spiritualis ministerii *non empto, aut pecunia comparato*; sed, titulo collationis, supposita resignatione in manibus Episcopi admittentis permutationem temporalium; cum enim, supposita utriusque resignatione, utrumque vacet, ut diximus, sic tamen, ut unius beneficium alteri permutantium conferatur; & vicissim, collatione juris spiritualis, seu tituli, consequenter acquirit etiam jus temporalium reddituum non obtinendum, nisi fieret aequalitas compensatione per pecuniam, ut tollatur id, quo alterum deficit.

1654 Verum est, quod jus ministerii spiritualis praesupponatur ad jus temporalium reddituum; sed ex hoc, quod horum defectus pecunia compensetur, non sequitur, pecuniam dari pro illo; alias, quando quis emit villam, cui annexum est jus Patronatus, dando pretium pro villa, quanti haec valet, eo ipso etiam daret pretium pro jure Patronatus, adeoque hoc nec indirecte emi posset, contra communem; unde sicut emens ta-

lem villam non committit simoniam; quia jus Patronatus, etsi annexum illi, non venit ullo modo etiam indirecte in appretiationem, cum, ut suppono, titulo annexi patronatus non augeatur pretium villae; sic dando pecuniam pro temporalibus redditibus beneficii, in hoc excedentis alterum, non committeretur simonia; quia jus spirituale illis annexum non venit ullo modo etiam indirecte in appretiationem, cum, ut suppono, titulo annexi juris spiritualis non augeatur pretium temporalium; de hoc videri possunt etiam ea, quae tradimus lib. 5. tit. 5. a n. 495. & ex his facile solvi poterunt, quae opposita sunt superius in contrarium.

ARTICULUS V.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

1655 **Q**uestio 1. est, qui possint admittere renunciationses beneficiorum causa permutationis? R. De hac quaestione a nobis actum esse lib. 1. tit. 9. a n. 2068. ubi i. diximus, quot modis fieri possit renunciatio? & specialiter a n. 2069. de quadruplici renunciatione conditionata? 2. quae beneficia possint, vel non possint renunciari? 3. qui? 4. ex qua causa? 5. quis jure valeat renunciationses admittere? Cum primis autem conditionatas, atque adeo etiam causa permutationis? de quibus ibid. V. dicta a n. 2089.

1656 Altera quaestio est, an, & qualiter intelligendum veniat, quod commutationes praebendarum, praesertim cum pactione praemissa, quae sit circa spiritualia, vel connexa spiritualibus, labem simoniae contineant? R. Ad hoc constare ex lib. 5. tit. 3. de simonia, a n. 491. Qualiter autem contingat renunciationsem, sub conditione coram ordinario factam, esse, vel non esse simoniacam, praesertim sub ea conditione, ut *huic, vel illi* conferatur, constat ex ibid. dict. a n. 503. & n. 506. ubi egimus de reciprocis beneficiorum resignationibus: de renunciatione autem confidentiali a n. 512.

1657 394

Tertia quæstio est, an jus Spirituale (v. g. percipiendi decimas Clericales) permutari possit pro pretio, vel alio temporali pretio æstimabili? R. negative ex c. *Exhibita*, ult. h. t. Cum enim causa inter conventum S. Martini de Pannonia, & Præpositum Alban. vertente super quibusdam decimationibus, dictæ partes in Capellanum Papæ, & Magistrum M. utrinque, tanquam in arbitros, compromississent, illique arbitrari fuissent, si Præpositus obtin. res 10000. solidorum à Rege Hungariae concedi dicto monasterio, illos à petitione decimationum cessare debere; Gregorius IX. summus Pontifex mandavit, si confiteri de promissis (cum permutatio de spiritualibus ad temporalia improbetur) prædictum arbitrium, & quidquid inde secutum est, irritum decerni. Ratio huius est, quia cum tale jus decimandi sit spirituale, non recipit æstimationem; quamvis possint fructus decimarum locari; sunt enim quiddam temporale: quando autem sit pactum in perpetuum, tum videtur initum super ipso iure decimandi, quod est spirituale, ideoque censetur prohibitum, ut hic, & c. *omnes decimas*, 16. q. 7.

1658 Dices: Arbitri, sicut etiam Judices, in lite beneficiaria possunt uni litigantium adjudicare beneficium, cumque gravare, ut pro bono pacis pecuniam parti alteri persolvat juxta c. *nisi essent*. 21. de præbend. ergo pronuntiatum illorum Arbitrorum non continebat labem Simoniam; Consequenter non erat improbandum, atque adeo pactum de spiritali dando pro temporali, & vicissim, non est invalidum. Sed ad hoc respondimus lib. 1. tit. 36. de Transactionibus. Quare not. nec transactionem, proprie dictam, fieri posse super spiritalibus, qua pro his in compensationem detur aliquid temporale, quia aperte contineret Simoniam; secus, dictam improprie, sumendo illam pro amicabili compositione partium, quo casu, ubi jus litigantium dubium est, dupliciter dari po-

test temporale uni ab altero; primo si unus alteri cedat totum jus suum, si quod sibi compereret, & alter, ut deinceps in pace vivant, vel alio sine honesto, sine respectu, & animo, vel pacto prævio compensandi jus cessum, offerret aliquid temporale; 2. si animo compensationis in utroque casu; si neutrum appareat jus quæsitum, simoniam contineret; & ideo dixi: Si jus litigantium dubium est, utroque illud contentente sibi comperere; aliud est, si uni jus esset quæsitum, & ab alio in eo inquietaretur; & in hoc casu videtur procedere c. *Nisi esset*; tum enim temporale non daretur pro beneficio, sed pro bono pacis, seu cessatione litis, amore concordie: quod vero dicitur in c. *Exhibita*, id non licere, intelligitur, ubi neutri parti erat jus quæsitum, sed utrinque dubium; & ideo datum temporale, ut alter colligans cedat jus dubium, infectum erat simonia; consequenter invalidum.

1659 Ex hoc deducitur, cum jus decimandi (quod comperit ex titulo Clericali) non possit permutari cum re temporali, multo minus posse vendi; quod etiam dicendum de venditione beneficii; nam, ut dictum est, talis permutatio, vel venditio aperte contineret simoniam; secus tamen est de permutatione rei spiritalis cum spiritali, exceptis beneficiis, modo neutri aliquid temporale sit annexum; colligitur ex c. *Quam pio*. 1. q. 2. ubi Bonifacius Pontifex negat, posse accipi aliquid ex pacto pro ingressu, & receptione ad Religionem, ubi utrumque spirituale est; quod tamen intelligendum venit extra casum necessitatis, ut habetur in textu ibi: *Verum tamen si vestra necessitati adeo est opportunus, quem reperistis, dum tamen omnis absit pactio, omnis cesset conventio, nullaque vestra Ecclesia fiat distractio, accedat, gratis Deo servire incipiat, sui que regimini devotè gesserit obsequium, & postmodum vos quasi subsidii gratia, aliqua sua Ecclesia munera largiri fratrum solatio Romana permittit Ecclesia.*